

BROSZURA INFORMACYJNA

DZIEDZICZENIE

Zadanie finansowane ze środków przekazanych przez Miasto Białystok,
pochodzących z budżetu Państwa z części pozostającej w dyspozycji Wojewody Podlaskiego.

CZYM JEST DZIEDZICZENIE?

Zgodnie z Kodeksem Cywilnym: „Dziedziczenie to nabycie po osobie zmarłej majątku, a także obowiązków majątkowych (np. długów).

RODZAJE DZIEDZICZENIA

Dziedziczenie ustawowe

Dziedziczenie testamentowe

CZYM SIĘ RÓŻNI DZIEDZICZENIE USTAWOWE OD TESTAMENTOWEGO?

Spadek można odziedziczyć na podstawie testamentu albo na podstawie ustawy (Kodeks Cywilny) – czyli ustawowo.

WAŻNE – Postanowienia testamentu mają pierwszeństwo przed zasadami dziedziczenia ustawowego.

- Jeżeli zmarły pozostawił testament, to dziedziczymy na jego podstawie.
- Jeżeli nie pozostawił testamentu wtedy dzieli się majątek zmarłego (w tym jego długi) zgodnie z zasadami dziedziczenia ustawowego.

DZIEDZICZENIE USTAWOWE

Kolejność dziedziczenia.

W pierwszej kolejności spadek dziedziczą zawsze dzieci osoby zmarłej oraz jej/jego małżonek/małżonka.

Co do zasady dziedziczą w częściach równych. **JEDNAK** małżonkowi spadkodawcy nie może przypaść mniej niż $\frac{1}{4}$ całości spadku.

PRZYKŁAD

Jeśli mamy dwoje dzieci, to po naszej śmierci dzieci oraz nasz małżonek otrzymają po 1/3 spadku.

Jeśli mamy pięcioro dzieci, to nasz małżonek uzyskuje prawo do 1/4 spadku a pozostałe 3/4 dzieli się równo pomiędzy wszystkie dzieci.

WAŻNE

Jeśli któreś z dzieci zmarło przed nami to przypadająca mu część spadku dziedziczą w częściach równych jego dzieci (wnuki spadkodawcy).

Jeśli spadkodawca nie miał dzieci wówczas dziedziczą po nim: jego małżonek oraz rodzice. Wtedy wdowie/wdowcowi przypada 1/2 majątku a po 1/4 każdemu z rodziców.

Jeśli osoba zmarła nie była w związku małżeńskim i nie miała dzieci – cały spadek w równych częściach dziedziczą rodzice.

Gdyby jedno z rodziców nie dożyło otwarcia spadku, jego udział przypada rodzeństwu.

Jeśli oboje rodzice nie żyją – spadek przypada rodzeństwu zmarłego, jeśli rodzeństwo nie żyje to udział w spadku przypada ich dzieciom.

Cały spadek przypada małżonkowi osoby zmarłej tylko wtedy gdy spadkodawca nie miał ani rodzeństwa a jego rodzice nie żyją.

WAŻNE

!Małżonkowie po rozwodzie i po orzeczonej przez sąd separacji nie dziedziczą po sobie!

Jeśli spadkodawca nie miał dzieci ani małżonka, jego rodzice nie żyją, nie miał też rodzeństwa, bądź rodzeństwo nie żyje i nie miał własnych dzieci **WTEDY** po osobie zmarłej dziedziczą w częściach równych dziadkowie.

JEDNAK w sytuacji kiedy jeden z dziadków nie żyje to jego udział przypada ciociom, wujkom lub rodzeństwu ciotecznemu/stryjecznemu spadkodawcy.

WAŻNE

Istnieje możliwość aby to pasierbowie (czyli dzieci małżonka) dziedziczyli po

spadkodawcy, ale wtedy to małżonek, dzieci, rodzice, rodzeństwo ani żaden z krewnych muszą nie dożyć otwarcia spadku.

WAŻNE

Kiedy po zmarłym dziedziczy Gmina oraz Skarb Państwa

W przypadku kiedy nie ma osób wyżej wymienionych tj. małżonka, dzieci, rodziców, rodzeństwa, dzieci rodzeństwa, dziadków oraz dalszych krewnych to majątek dziedziczy gmina właściwa dla ostatniego miejsca zamieszkania osoby zmarłej.

JEDNAK

Gdy nie da się ustalić ostatniego miejsca zamieszkiwania spadkodawcy lub znajdowała się za granicą to spadek przypada Skarbowi Państwa.

WAŻNE

Jeśli spadkodawca żył w konkubinacie i nie spisał testamentu to konkubent nie ma prawa dziedziczyć.

Jedyną metodą aby przekazać spadek osobie, z którą żyliśmy w konkubinacie jest spisanie testamentu, w którym powołamy tą osobę jako naszego spadkobiercę.

DZIEDZICZENIE TESTAMENTOWE

Spisanie testamentu.

Zgodnie z przepisem art. 944 kodeksu cywilnego sporządzić testament może tylko osoba mająca pełną zdolność do czynności prawnych.

Forma testamentu.

Do testamentów w formie zwykłej zalicza się:

TESTAMENT RĘCZNY – jest to testament pisemny spisany przez osobę, która chce rozporządzić swoim majątkiem na wypadek swojej śmierci.

WAŻNE

Testament taki musi być sporządzony odręcznie, niedopuszczalne jest wydrukowanie ostatniej woli na komputerze i jedynie go podpisanie, nikt nie może też podpisać się za osobę sporządzającą testament. Nieważny byłby też testament, który byłby sporządzony pisemnie przez kogoś innego, a jedynie podpisany przez spadkodawcę.

TESTAMENT URZĘDOWY – jest to testament, który sporządzany jest ustnie w obecności urzędnika i dwóch świadków.

WAŻNE

Tym urzędnikiem może być wójt, burmistrz, prezydent miasta, starosta, marszałek województwa, sekretarz gminy albo kierownik urzędu stanu cywilnego.

TESTAMENT USTNY – jest to testament sporządzany w obecności co najmniej trzech świadków, gdy istnieje obawa rychłej śmierci osoby chcącej rozporządzić swym majątkiem lub jeżeli sporządzenie testamentu w formie zwykłej jest szczególnie utrudnione.

WAŻNE

Postanowienia testamentu muszą być spisane przed upływem roku od jego sporządzenia przez świadka lub osobę trzecią wraz z podaniem miejsca i daty sporządzenia testamentu ustnego, a pismo to musi podpisać spadkodawca i co najmniej dwóch świadków.

Wydziwienie.

Istnieje możliwość aby pozbawić bliskich prawa do dziedziczenia oraz zachowku.

Wydziwienić można osobę, która (zgodnie z Kodeksem Cywilnym):

- wbrew woli spadkodawcy postępuje upornie w sposób sprzeczny z **zasadami współżycia społecznego**;

- dopuścić się względem spadkodawcy albo jednej z najbliższych mu osób **umyślnego przestępstwa przeciwko życiu, zdrowiu lub wolności albo rażącej obrazy czci**; lub
- upornie **nie dopełnia względem spadkodawcy obowiązków rodzinnych**.

WAŻNE

Wydziwienie musi być zapisane i uzasadnione w testamencie. Trzeba pamiętać, że potomkowie (dzieci, wnuki) osoby wydziwionej mają prawo do zachowku.

Zrzeczenie się dziedziczenia.

To umowa tworzona pomiędzy potencjalnym spadkobiorcą i jeszcze żyjącym

spadkodawcą, w której to zapisuje się, że nie chcemy otrzymać spadku po osobie zmarłej.

WAŻNE

Zrzeczenie się musi mieć formę aktu notarialnego.

Zrzeczenie obejmuje również potomków (dzieci, wnuków) osoby, która zrzekła się dziedziczenia.

Kiedy testament będzie nieważny?

Testament będzie uznany za nieważny m.in. wtedy, gdy był spisany:

- **w stanie wyłączającym świadome lub swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli**, to na przykład stan zdrowia spadkodawcy, który był tak ciężki, że domyślać się można, że osoba nie wiedziała co mówi, czy pisze,
- **pod wpływem groźby**, np. gdy osoba mająca dostać spadek groziła osobie sporządzającej testament, by zapisała jej większą część majątku,
- **pod wpływem błędu**.

JAK UREGULOWAĆ SPRAWY SPADKOWE?

Nie zależnie czy dziedziczymy ustawowo czy na mocy testamentu **musimy potwierdzić** swoje prawo do spadku.

Możemy to zrobić na dwa sposoby:

- sądownie
- u notariusza.

Sądownie.

Najpierw składamy pisemny wniosek o stwierdzenie nabycia spadku w sądzie rejonowym właściwym dla ostatniego mieszkania osoby zmarłej.

We wniosku wpisujemy swoje dane oraz załączamy: **akt zgonu spadkodawcy i akty urodzenia lub akty małżeństwa osób dziedziczących**.

Po złożeniu wniosku czekamy na aż sąd prześle nam wezwanie na sprawę. Może to trwać kilka miesięcy.

U notariusza.

Aby uniknąć długotrwałej procedury sądowej, w sprawie potwierdzenia prawa do spadku możemy przyjść do notariusza.

Akt poświadczenia sporządzi, każdy notariusz bez względu na miejsce zamieszkania zmarłego.

Warunkiem jest aby przed notariuszem stawili się wszyscy powołani do spadku.

Należy przygotować:

- akt zgonu,
- akty urodzenie spadkobierców.

PRZYJĄĆ CZY ODRZUCIĆ SPADEK?

Po śmierci bliskiej osoby nie zawsze otrzymujemy cenny majątek. Może zdarzyć się, że przyjęcie spadku zmusi nas do spłaty zadłużenia zmarłego.

Możemy wtedy postąpić na trzy różne sposoby:

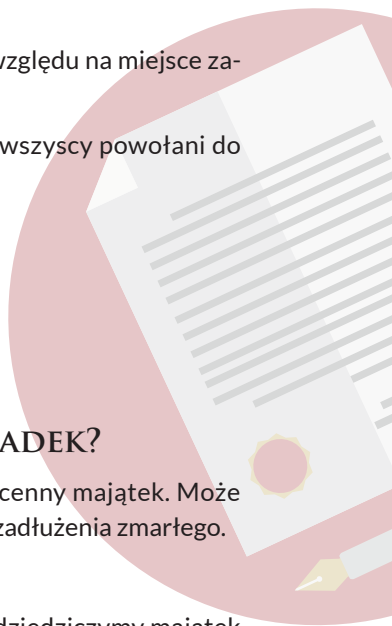
- 1. Przyjęcie spadku wprost:** w takim przypadku dziedziczymy majątek i długi. Aby przyjąć spadek wprost, **musimy złożyć oświadczenie w sądzie lub przed notariuszem w ciągu 6 miesięcy od otwarcia spadku lub uzyskania informacji o tym fakcie.**
- 2. Przyjęcie spadku z dobrodziejstwem inwentarza:** najprostszą opcją jest przyjęcie spadku z dobrodziejstwem inwentarza. **Nie musimy wówczas podejmować żadnych kroków**, ponieważ dochodzi do niego automatycznie. **Oznacza to, że za długi spadkodawcy będziemy odpowiadać jedynie do wysokości odziedziczonego majątku.**
- 3. Odrzucenie spadku:** nie dziedziczymy. Konieczne jest **złożenie oświadczenia przed notariuszem lub sądem w ciągu 6 miesięcy po otwarciu spadku lub uzyskania informacji o zgonie spadkodawcy.**

Zachowek.

Zachowek to najczęściej świadczenie pieniężne. Uprawnionymi do zachowku są: małżonek i zstępni spadkodawcy; małżonek i rodzice spadkodawcy (jeśli nie miał dzieci lub nie dożyły otwarcia spadku).

Zachowek stanowi określony kwotowo ułamek wartości udziału spadkowego, który przypadłby spadkobiercy ustawowemu w przypadku dziedziczenia ustawowego, a nie otrzymał go w procesie dziedziczenia testamentowego.

Wysokość należnego zachowku opiewa zasadniczo na połowę wartości udziału spadkowego jaki by przypadł uprawnionemu przy dziedziczeniu

ustawowym. Jeżeli natomiast uprawniony do zachowku jest trwale niezdolny do pracy albo jest małoletni, wówczas zachówek wynosi dwie trzecie wartości udziału spadkowego.

Roszczenie o zachówek nie będzie przysługiwało osobom:

- wydziedziczonym w testamencie,
- uznanym orzeczeniem sądu za niegodnych dziedziczenia,
- które odrzuciły spadek,
- które zawarły ze spadkodawcą umowę o rzeczeniu się dziedziczenia,
- małżonkowi, przeciwko któremu spadkodawca przed śmiercią wystąpił o orzeczenie rozwodu lub separacji z jego winy, a żądanie to było uzasadnione,
- małżonkowi pozostającemu ze spadkodawcą w separacji.

Po więcej informacji i szczegółową pomoc odsyłamy do Punktów Nieodpłatnej Pomocy Prawnej w Białymstoku.

Udzielanie nieodpłatnej pomocy prawnej oraz świadczenie nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego odbywa się według kolejności zgłoszeń, po umówieniu terminu wizyty.

*Z uwagi na obowiązujący stan epidemii, udzielanie nieodpłatnej pomocy prawnej oraz świadczenie nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego w punktach prowadzonych przez Miasto Białystok, **odbywa się wyłącznie telefonicznie bądź z wykorzystaniem środków porozumiewania się na odległość poza lokalem punktu**, stosownie do art. 28a ustawy o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej (Dz.U. z 2020 r. poz. 2232).*

Zgłoszeń dokonuje się:

telefonicznie pod nr telefonu: **(85) 869 66 99**

- czynnym w godzinach pracy Urzędu;

lub e-mailowo: **darmowapomoc@um.bialystok.pl**;

lub pod adresem: **<https://np.ms.gov.pl>**.

